थान्का पेन्टिङ् उद्योग

घरेलु तथा साना उद्योग विभाग
त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं
आ. व. २०७२/०७३
(प्रथम परिमार्जन, २०७२/०७३)

विषय - सूची

१. परिचय
२. उत्पादन प्रक्रिया
३. वातावरयीाय पक्ष
४. थान्का पेन्टिङ् उद्योग सम्बन्धी केही Pictorial Views हरु
५. स्किम

थान्का पेन्टिङ्

(१) परिचय :

प्राचीन कालमा धार्मिक दृष्टिले देवताहरुको मूर्ति रेखांकन गरी उनीहरुको पराक्रम, महिमा आदि विषयलाई लिएर चित्र लेखेर आफ्ना पूजा कोठामा राखी मान मर्यादासाथ पूजा गर्ने समेत परम्परा थियो । परम्परागत रंगले कपडामा बनाईएको बौद्ध/हिन्दु , बुद्ध ,देवि/देवता तथा अन्य तान्त्रिक चिन्हहरु आदिको चित्र नै थान्का हो । बिशेष गरेर बौद्ध समुदायमा यसको माग भएता पनि हालका वर्षहरुमा पर्यटकहरुको रोजईमा समेत थान्का परेको देखिन्छ । साथै अन्तराष्ट्रिय बजारमा सोझै निर्यात पनि गरिन्छ । शुरु शुरुमा धार्मिक दृष्टिले लेखिने थान्का आज आएर व्यावसायीक रुपमा परिणत हुन पुगेको छ ।

विदेशी पर्यटकहरुको बढ्दो अभिरुचि भएको कारणले गर्दा थान्का लेख्ने कलाकारहरुको पनि आर्थिक प्रगति भएको छ । नेपालमा भन्दा अन्तराष्ट्रिय बजारमा यसको बढी माग र खपत हुन थालेको र यसको माग दिन पर दिन बढ्दै गएको छ । यो उद्योग निर्यात योग्य र विदेशी मुद्रा आर्जन गर्ने श्रोत भएको तथा कडा परिश्रमविना एउटै कोठाभित्र संचालन गर्न सकिने भएको हुंदा समेत देशको वेरोजगारी समस्या हल गरी कलाकारहरुलाई जीविकोपार्जनमा साथ दिन र रोजगार बढाउनमा पनि अति उपयोगी सिद्ध भएको छ ।

(२) उत्पादन प्रक्रिया :

आवश्यक पपलिन कपडालाई काटी फ्रेममा मिलाई सरेस (ग्लु) लगाइन्छ । हल्का रंग अथवा सीसा कलमले तयार गरिने नमूना कपडामा चित्रांकित गरिन्छ । आइल कलर , स्टोन कलर , सुनको धूलो आदिलाई रासायनिक पदार्थ मिसाई तयार गरिन्छ । राम्रो संग चित्रांकित गरिएको ठाउंमा एक एक गरी ब्रुसले भरी तयार गरी त्यसलाई राम्रो फिनीसिङ्गमा ल्याउनको लागि सफा गरिन्छ र छायामा सुकाइन्छ । तयार गरिएको थान्काको रंगमा मिल्ने र सुहाउने गरी किनारा काटी लिएर तयार गरी सकेपछि बिक्रीयोग्य हुन्छ ।

(३) वातावरणीय पक्ष

प्रदुषणको किसिम

प्रस्तुत उद्योगबाट खास गरी निम्नानुसारको खेर पदार्थको निस्काशन वा प्रदुषणबाट वातावरणमा असर पर्न सक्ने देखिन्छ ।

सि.नं.	प्रदुषणको किसिम	निश्कासन हुने बस्तुहरु
१	ठोस खेर पदार्थ	उल्लेख्य रुपमा केहि नभएता पनि कपडा का कटिङ्ग पिसहरु ।
२	तरल खेर पदार्थ	ज्यादै कम मात्रामा पाखियका रंङ्ग तथा सरेस
३	ध्वनी प्रदुषण	उल्लेख्य केहि पनि नहुने ।
४	वायु प्रदुषण	उल्लेख्य केहि पनि नहुने ।

रोकथामका उपायहरु

सि.नं.	प्रदुषणको किसिम	रोकथामका उपायहरु
१	ठोस खेर पदार्थ	कपडाका टुक्रा पिस संकलन गरि उचित व्यवस्थापन गर्ने ।
२	तरल खेर पदार्थ	
३	ध्वनी प्रदुषण	
४	वायु प्रदुषण	

सरसफाई

- उद्योग स्थल नियमित सरसफाई गर्ने तथा Good House Keeping Practice अपनाउनु पर्छ ।

कामदारहरुको स्वास्थ्य र सुरक्षा

कामदारहरुको स्वाास्थ्य सुरक्षाको लागी प्राथमिक उपचारको व्यवस्था गर्नु पर्छ । मास्क, पन्जा जस्ता स्वास्थ्य सुरक्षाका साधनहरु उपलब्ध गर्नु पर्छ । कामदारहरुको स्वास्थ्य उपचारको लागि वरोवर स्वास्थ्य परिक्षणको ब्यबस्था गर्नु पर्छ ।

ट्रेनिङ्गः

कामदारहरुलाई आवश्यकता अनुसारको कामको तालिमको व्यवस्था गर्नु पर्छ ।

अग्नी तथा विधुतिय आकस्मिक घटनाः

अग्नी नियन्त्रण गर्न अग्नि निवारक सिलिण्डर कारखानामा राख्न प्राथमिकता दिनु पर्छ ।

विद्युतिय तार जडानमा विषेश होसियारी अपनाउनु पर्छ

(४) थान्का पेन्टिङ् सम्बन्धी केही Pictorial Views हरु

स्किम

१ परियोजनाको नाम	थान्का उत्पादन गर्ने उद्योग		
२ वार्षिक उत्पादन क्षमता	वार्षिक १५६० थान विभिन्न थान्का उत्पादन गर्ने		
३ कारखाना स्थापना हुने स्थान	शहरी क्षेत्रहरु र आसपासका यातायात, विद्युत, सुलभ क्षेत्र		
४ वार्षिक काम गर्ने समय	दैनिक ८ घण्टा, वार्षिक ३०० दिन		
५ कुल पूँजी लागनी			**४,७७६,४५६।८३**
क) चालु पूँजी		८४२,९५६।८३	
ख) स्थिर पुँजी		३,९३३,५००।००	
६ वितिय संस्थाबाट ऋण			**२,८६५,८७४।१०**
क) दिर्घकालिन ऋण		२,३६०,१००।००	
ख) अल्पकालिन ऋण		५०५,७७४।१०	
७ मुनाफाको प्रतिफल प्रतिशतमा			**४९**
क) कुल पँजी लागनीमा		४९	
८ पार विन्दु			
क) प्रतिशतमा			३६
ख) मूल्यमा			३,२८४,१८२।३४
९ मुनाफा			**२,३२९,५२७।५९**
क) वार्षिक आम्दानी		९,०००,०००।००	
ख) बार्षिक खर्च		६,६७०,४७२।४१	
१० रोजगारी			**१७ जना**

थान्का उत्पादन गर्ने उद्योग

शहरी क्षेत्रहरु र आसपासका यातायात, विद्युत, सुलभ क्षेत्र

औद्योगिक स्कीम

स्थिर पूँजी विबरण		परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**१,६५०,०००।००**
१	जग्गा ६ आना	६	आना	२५००००	१,५००,०००।००	
	जग्गा विकास	१०	प्रतिशत		१५०,०००।००	

२	निर्माण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**१,५५४,०००।००**
क)	कारखाना (सेड) बःफि	८००	बर्ग फिट	१०००	८००,०००।००	
ख)	गोदाम घर	४००	बर्ग फिट	८००	३२०,०००।००	
ग)	कार्यालय घर	३००	बर्ग फिट	१२००	३६०,०००।००	
घ)	विद्युतिकरण				७४,०००।००	

३	**मेशिन औजार**	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**५२९,५००।००**
क)	विभिन्न साइजको काठको फ्रेम	५०	थान	५,०००।००	२५०,०००।००	
ख)	विभिन्न साइजको पेन्टिगं ब्रस	३००	थान	१७५।००	५२,५००।००	
ग)	कैंचि , शंख , काठको फल्याक			१०,०००।००	१०,०००।००	
घ)	स्टीलका भाडावर्तन		थान	५,०००।००	५,०००।००	
ङ)	सिलाई मेशिन	१	थान	७,०००।००	७,०००।००	
च)	सिकर्मी ज्यावल तथा अन्य उपकरण			१०,०००।००	१०,०००।००	
छ)	एगजस्ट फ्यान आदी	३	थान	१५,०००।००	४५,०००।००	
ज)	मेशिन जडान तथा विद्युतीकरण			५०,०००।००	५०,०००।००	
झ)	विविध				१००,०००।००	

४ **फर्निचर तथा फिक्वर अफिस इकुप्पमेन्ट** **१००,०००।००**

५ **उद्योग लगानी हुनु पुर्व खर्च** **५०,०००।००**

६ **तथा उद्योग संचालन हुन अघिको खर्च** **५०,०००।००**

८ **कुल स्थिर पुंजी** **३,९३३,५००।००**

	चालु पँजी विवरण		परिमाण	एकाइ	जम्मा	**८४२,९५६।८३**
क)	कच्चामाल मौज्दात		२५	दिन	२१९,६३३।३३	
ख)	प्रशोधनमा रहने		५	दिन	१०३,८८७।२५	
ग)	तैयारी माल मौज्दात		१०	दिन	२०७,७७४।५०	
घ)	उधारो विक्रि दिन		१५	दिन	३११,६६१।७५	
	चालु पूजी लगानी				८४२,९५६।८३	

क) कुल पूँजी लगानी **४,७७६,४५६।८३**

ख) कुल स्थिर पूँजी लगानी **३,९३३,५००।००**

ग) कूल चालु पूजी लगानी **८४२,९५६।८३**

वार्षिक उत्पादन खर्च

स्थिर खर्च

१	**ह्रास कट्टी**	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**१५०,६५०।००**
क)	भवन	१,५५४,०००।००	प्रतिशत	५	७७,७००।००	
ख)	मेशिन औजार	५२९,५००।००	प्रतिशत	१०	५२,९५०।००	
ग)	फर्निचर फिक्वर	१००,०००।००	प्रतिशत	२०	२०,०००।००	

२ **विमा १ प्रतिशतले (स्थिर मुल्यमा जग्गाको मुल्य बाहेक)** **२२,८३५।००**

३ **ब्याज दिर्घकालिन ऋण** २,३६०,१००।०० प्रतिशत १० २३६,०१०।०० **२३६,०१०।००**

४	**अप्रत्यक्ष कर्मचारी**	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**६२४,०००।००**
क)	ब्यबस्थापक	१	जना	१८,०००	२१६०००	
ख)	लेखापाल	१	जना	१४०००	१६८०००	
गं)	स्टोर किपर तथा सेल्स म्यान	१	जना	१२०००	१४४०००	
घ)	पाले पियन	१	जना	८०००	९६०००	
		४				

५ **कार्यालय खर्च** **२९५,०००।००**

क) मसलन्द छपाई अफिस समान ५०,०००।००

ख) भत्ता परिवहन २०,०००।००

गं) मर्मत संभार ३०,०००।००

घ) दस्तुर महशुल १०,०००।००

ङ) भैपरी तथा अन्य ५०,०००।००

च) स्थिर विजुली खर्च ५० केभीए १३५,०००।००

६ **लेखा परिक्षण** **१०,०००।००**

७ **कुल स्थिर खर्च** **१,३३८,४९५।००**

चल खर्च विवरण

८	**कच्चामाल**	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**२,६३५,६००।००**
क)	पपलिन कपडा	१९००	मीटर	७०।००	१३३,०००।००	
ख)	सिल्क कपडा	१२००	मीटर	११०।००	१३२,०००।००	
ग)	सुनको धुलो पाउडर	२५	तोला	५०,०००।००	१,२५०,०००।००	
घ)	स्टौन कलर	३०००	तोला	२५०।००	७५०,०००।००	
ङ)	सुनौलो रंग	१२८	तोला	२००।००	२५,६००।००	
च)	सरेस			३५,०००।००	३५,०००।००	
छ)	विभिन्न जातका काठ	७५	क्यू फिट	८००।००	६०,०००।००	
ज)	विविध प्याकिगं सामान				२५०,०००।००	

९	**प्रत्यक्ष कामदार**	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**१,९४४,०००।००**
क)	दक्ष कामदार	२	जना	१५,०००।००	३६०,०००।००	
ख)	अर्धदक्ष कामदार	८	जना	१२,०००।००	१,१५२,०००।००	
ग)	सहायक कामदार	२	जना	९,०००।००	२१६,०००।००	
घ)	सुपरभाइजर	१	जना	१८,०००।००	२१६,०००।००	

१०	**उत्पादन तथा अन्य खर्च**					**७०१,८००।००**
क)	विद्युत महशुल ·				२६,८००।००	
ङ)	अन्य				१००,०००।००	
११	**ब्याज अल्पकालिन ऋण**	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**५०,५७७।४१**
		५०५,७७४।१०	प्रतिशत	१०	५०,५७७।४१	
१२	**कुल चल खर्च**					**५,३३१,९७७।४१**
१३	**कुल बार्षिक उत्पादन खर्च**					**६,६७०,४७२।४१**

	आम्दानी विक्री विवरण	परिमाण	एकाई	दर	जम्मा	**९,०००,०००।००**
क)	विशेष किसिमको थान्का	६०	थान	९०,०००	५४०००००	
ख)	मझौला किसिमको थान्का	५००	थान	५०००	२५०००००	
ग)	साधारण किसिमको थान्का	१,०००	थान	१,१००।००	११०००००	

मूनाफा	**२,३२९,५२७।५९**
बार्षिक बिक्रिबाट आम्दानी	**९,०००,०००।००**
वार्षिक उत्पादन खर्च	**६,६७०,४७२।४१**

वित्तिय विश्लेषण झलक

पार विन्दु

पार विन्दु	प्रतिशतमा	३६
पार विन्दु मूल्यमा		३,२८४,१८२।३४
कच्चा पदार्थको मूल्य १० प्रतिशत बढेमा		
कच्चामालको मूल्य		२,८९९,१६०।००
कुल चल खर्च		५,५९५,५३७।४१
कुल स्थिर खर्च		१,३३८,४९५।००
विक्रीबाट आम्दानी		९,०००,०००।००
पार विन्दु	प्रतिशतमा	३९
पार विन्दु कच्चा पदार्थको मूल्य १० प्रतिशत घटेमा		
कच्चामालको मूल्य		२,३७२,०४०।००
कुल चल खर्च		५,०६८,४१७।४१
कुल स्थिर खर्च		१,३३८,४९५।००
विक्रीबाट आम्दानी		९,०००,०००।००
पार विन्दु	प्रतिशतमा	३४
प्रतिफल विश्लेषण		
लगानीको प्रतिफल	प्रतिशतमा	४९
स्वलगानीको प्रतिफल	प्रतिशतमा	१२२

नगद प्रवाह विश्लेषण

वर्ष	वार्षिक उत्पादन क्षमता प्रतिशत मा	विक्रीबाट आम्दानी रु मा
१ वर्ष	५०	४,५००,०००।००
२ वर्ष	६०	५,४००,०००।००
३ वर्ष	७०	६,३००,०००।००
४ वर्ष	८०	७,२००,०००।००
५ वर्ष	९०	८,१००,०००।००